

KÜZDELEM ÉS JÁTÉK

Tantárgyunk a hagyományos tantárgyi rendszerben a Dráma és táncnak nevezett tantárgy tananyagait és fejlesztési feladatait foglalja össze.

A dráma- és táncoktatás célja az élményen keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése.

A dráma és tánc a közös, aktív tevékenységek élménye révén segíti elő a tanulók alkotó- és kapcsolatteremtő képességének kibontakozását, összpontosított, megtervezett munkára szoktatását, testi-térbeli biztonságának javulását, idő- és ritmusérzékének fejlődését. Hozzájárul mozgásuk harmóniájához és beszédük tisztaságához, szolgálja ön- és társismeretük gazdagodását, segíti őket az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítésben és az önkifejezésben. Különösen alkalmas a fogékonyság, a fantázia, a koncentráció, valamint a tolerancia és az együttműködés fejlesztésére. A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, a drámai és színházi kifejezések formái megértését szolgálják.

A sportiskolai kerettantervben átneveztük a tantárgyat, mert úgy véltük, hogy a tárgy elnevezésével határozottabban utalhatunk sajátos funkciójára egy sportiskolai tanulási-személyiségfejlesztési folyamatban. A fantázianév nem önkényes: hiszen a dráma a cselekvés, az akciók, a konfliktusok és a konfliktusok megoldásának, a katarzisanak a művészete, ezt "játsszák" az emberiség kezdetei óta a színpadon, a játéktéren – a dráma ebben rokon az erőpróbákat jelentő sportban. A konfliktustűrés, konfliktuskezelés, az erőpróbákon való helytállás, a sportszerű kommunikáció fontos személyiségjegyeinek fejlesztéséhez kíván tárgyunk hozzájárulni.

A majdani sportember számára különösen fontos, hogy a ritmus, a mozgás világában otthonosan érezze magát, hiszen megannyi sportfeladat teljesítését e képesség kellő fejlettsége megkönnyíti. Ugyanígy súlyt helyezünk arra, hogy a sporttal járó küzdelem élményét, a konfliktusokat az esztétikai élmények gazdagsága segítse hatékonyan, építő, kreatív módon feldolgozni.

A célok évenként azonosak, azonban a megvalósulás minősége, a megértés mélysége fokozatosan emelkedik.

A követelmények évente – néhány téma kiemelésével – szintén azonosak.

A tantárgy célja a közösség előtti szerepvállalás természetessé tétele, ösztönzése; az emberi-társadalmi megfigyelőképesség fejlesztése; a tárgyi tudás növelése; a művészeti nevelés különböző területein a tanulók sikerélményhez juttatása. További fontos cél a figyelemfelhívás a műveltségi részterület elemeinek fontosságára és szépségére. A tárgy oktatása segítheti más műveltségi területek tanítását, lehetőséget ad ezekkel a tárgyakkal történő együttműködésre.

A tárgyat heti egy órára terveztük.

1–2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Érzékelés, kifejezőképesség	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testi-térbeli biztonság javítása, az idő- és ritmusérzék fejlesztése. A beszéd tisztaságának fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p><i>Csoportos játék és megjelenítés:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Érzékszervek próbája – szaglás, ízlelés, kiválasztás szag-, illetve ízminta alapján. – Zajfajták felismerése természetes forrásból, hangfelvételtől. – Zajforrás irányának, távolságának meghatározása, hang követése. – Tapintási feladatok. – Kiválasztott hang kiszűrése zajból, azonos anyag kiválasztása anyag- (minta-) halmazból. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kommunikáció, szerepjáték.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> eszközkészítés.</p>
<p><i>Rögtönzés és együttműködés:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tekintet üzenete: a szem a lélek tükré – jó szándék, megértés, szeretet, harag, gonoszság, ijedtség a tekintetben. – Tekintetvezetés, „szemmel tartás”. Kerüli a tekintetét. – Arc kifejezés, arcjáték: az arc közvetíti, hogy szenved, fél, boldog, aggódik, összpontosít stb. – Arcparancs, arcüzenet (utasító, hívó, helybenhagyó, néma kiáltás...). 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális nyelv és technikák.</p>
<p><i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Bábtechnikák megismerése. – Fakanálbáb, fejre vehető kúp báb készítése, szertári kesztyűs báb mozgatása paraván nélkül és paravánnal. 	
<p><i>Történetek feldolgozása:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Csoportos improvizációs játékok. – Tálcsás (titiri) báb (szertári) megismerése, papírszínház vagy árnybábjáték készítése. 	
<p><i>Megismerő- és befogadóképesség:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Mondókák</i>, kiszámolók megismerése, kántálása. 	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Érzékelés, megfigyelés, felismerés, emlékezet, fantázia, verbális és nonverbális kommunikáció, játék, báb, maszk, ritmus.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Együttműködés, kapcsolati kultúra	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az élményen keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése. Összpontosított, megtervezett munkára szoktatás. Az alkotó- és kapcsolatteremtő készségek kibontakoztatása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Csoportos játék és megjelenítés:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Memória- és koncentrációfejlesztő játékok. – Gesztusok: fejmozgás (helyeslés, bolgár ellenpéldával!) sablon-szerű méltatlankodás, büszkeség, megalázkodás stb.). – Az összetartozás jelképes üzenete: kézfogás, baráti/segítő ölelés. – Tapintó érzékelés testünk különböző pontjain, „rajzolás” a hátra. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás, memoriter.</p>	

<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> – Az összetartozás jelképes üzenete. – Gesztusok. – Kézfogás, baráti ölelés.	
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> – Történelmi mese: Mátyás király egyik álruhás kalandjának eljátszása rögtönzött szöveggel.	
<i>Történetek feldolgozása:</i> – Néphagyományok: regölés, farsangolás, pünkösdkirályválasztás. – Dramatikus népszokások (lakodalmas, lucázás, betlehemezés).	
<i>Megismerő- és befogadóképesség:</i> – Állatmesék: ókori és újabb (pl. La Fontaine) állatmese „olvasópróbája.”	
Kulcsfogalmak	Csoportléggör, szabályalakítás, együttműködés, kapcsolat létrehozása, népszokás, mese.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alkotó tevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az együtt megélt élmények során a megértés, az összetartozás érzésének erősítése. A kommunikációs készség, toleranciaszint, kapcsolatteremtő képesség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> – Arcjátékok színesítése, grimasz-átadó játék, ízek-szagok tükröződése. – Korábbiak bővítése.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népmesék. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális nyelv és technikák.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> – Gyermekjátékok motívumainak szabad variálása. – Nyelvi játékok „hozott anyagból”.		
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> – Ókori színház maszkjai. – Kor- és jellemkifejező maszkok. – Maszkok festése. – Rögtönzött ókori rege előadása.		
<i>Történetek feldolgozása:</i> – Történelmi mese: Mátyás király egyik álruhás kalandjának eljátszása rögtönzött szöveggel.		
<i>Megismerő- és befogadóképesség:</i> – Lovagi torna: a herold a torna szabályainak őre. A fair play nyomon követése. Büntetés: a lovagi páncélon lévő oroszlán		

farkának eltávolítása. Lovagi címerek „üzenetének” eljátszása.	
Kulcsfogalmak	Maszk, helyszín, idő, szereplő; fair play, lovagi címer, ritmus.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Befogadás, értelmezés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mindennapi élet és különböző történetek szituációinak közös elemzése, a nyitottság, érdeklődés és együttműködés erősítése. Részvétel a készségfejlesztő gyakorlatokban, a közös dramatizálás játékaiban, az elemző beszélgetésekben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Érzékszervek próbája: szagló-, ízlelőpróba. – Halláspróba: hangszín érzékelése (hangszer, emberi hang és állathang). – Tapintó érzékelés testünk különböző pontjain, „rajzolás” a hátra. 		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegtanulás.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Közösségi játékok. Játékoskönyv szerkesztése. 		
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Virtuszjátékok. – Történelmi és más eszközös és eszköz nélküli virtuszjátékok megismerése és művelése. 		
<i>Történetek feldolgozása:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Klasszikus mese dramatizálása. 		
<i>Megismerő- és befogadóképesség:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Ókori és újabb állatmesék: Ókori és újabb (pl. La Fontaine) állatmese „olvasópróbája”. 		
Kulcsfogalmak	Feldolgozás, hangszín, befogadási technika.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanulók szívesen vesznek részt az órákon, kapcsolódjanak be a közös gyakorlatokba, játékokba. Legyenek kezdeményezők a rögtönzéses programokban. A tanév során érintett témakörökben, első évfolyamon különösen a Néprajz... és Beszédművelés témában, második évfolyamon a Játék és Beszédművelés témában vállaljanak alkotó feladatot. A tanultakat hasznosítsák más művészeti jellegű tanulmányaikban.
---	---

3–4. évfolyam

Tematikai egység/	Érzékelés, kifejezőképesség	Órakeret
--------------------------	------------------------------------	-----------------

Fejlesztési cél		8 óra
Előzetes tudás	Pontosabb mozgás-, hallás-, látáskoncentráció. Nagyobb testi-térbeli biztonság, fejlett időérzék.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A figyelem, a vizuális, motorikus és verbális emlékezet elmélyültté, tartósabbá tétele.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Mozgás változó talajon: mezítláb köveken, vízben, jégen, forró homokon. – Járás vízben, viharban, esőben, ködben, sötétben, súlytalanság elképzelt állapotában. 		<i>Testnevelés és sport:</i> motoros készség fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális nyelv és technikák.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Helyzetgyakorlatok: megjelenés-eltávozás viselkedés jegyei. Belép, megérkezik, beesik – „mikor látlak?”, búcsúzva, lelép, tűnj el. 		
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Eszközös mozgás, sajátos viselet: báli, esküvői női ruha, lovagi páncél, gipszelt láb, korcsolya, különféle sporteszközök. 		
<i>Történetek feldolgozása:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Bábtechnika, vásári bábozás. – Marionettbábok készítése, mozgatása. 		
<i>Megismerő- és befogadóképesség:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Testtartás formálása. – A testtartás életkort, jellemet, rangot, szándékot, indulatot jellemezhet. – Jelképes testtartások. – Hősiesség, anyaság, harciasság, sportág (diszkoszvető). – A testtartás kifejező eszköz: erőt sugároz, ártatlanságot ígér, odaadásról biztosít. 		
Kulcsfogalmak	Mozgás, egyensúly, testtartás, megérkezés, eltávozás, marionettbáb.	

Tematikai egység/fejlesztési cél	Együttműködés, kapcsolati kultúra	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Fejlettebb együttműködési képesség, biztosabb mozgáskultúra. Gazdagabb ön- és emberismeret.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mindennapi élet és különböző történetek szituációinak közös elemzése, a nyitottság, érdeklődés és együttműködés erősítése, továbbfejlesztése. Részvétel a készségfejlesztő gyakorlatokban, a közös dramatizálás játékaiban, az elemző beszélgetésekben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> <ul style="list-style-type: none"> – A megállás testtartásának üzenete. 		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i>

– A mozgás megszűnése figyelemfelkeltő; „mi történt”, „eszembe jutott”, visszafordulok.	szövegtanulás.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> – Emberi kapcsolatok kommunikációja. – Néhány megjelenítendő példa: „hozzám tartozol”, „megvédelek”.	
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> – Ókori játékok. – Archaikus játékok, játékos versenyek megjelenítése.	
<i>Történetek feldolgozása:</i> – Mese-dramaturgia. – Mesekonfliktusok, mesehősök sablon hőstettei.	
<i>Megismerő- és befogadóképesség:</i> – Szabálytartó játékok. – Mozgásos játékok sportlexikonba foglalása. – Közösségi/szobajátékok gyűjtése, kipróbálása.	
Kulcsfogalmak	Játék: ókori, archaikus, verseny, szabálytartás, empátia, kooperáció, konszenzuseresés, érzékenység, érzelmi intelligencia.

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Alkotó tevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanulóknak kialakult a játékbátorság, a csoporton belüli szereplésben szívesen vállalnak feladatot. Kulturális élményeik, tapasztalataik gazdagabbak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Játékos gyakorlatok során sajátítsák el az alapvető drámai kifejezési formákat. Őrizzék meg a kezdő évek játékaiknak természetes, rögtönző technikáját némajátékokban és szöveges játékokban. A gyerekek fantáziája és kreativitása kiteljesedik a közös játékok során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> – Megosztott figyelem. Beszéd kiszűrése zajból, sugárzó hő forrásának behatárolása. – Térérzékelés. Tér felmérése, „berendezés” megjegyzése, felidézése, csukott (bekötött) szemmel áthaladás a „berendezett”, megfigyelt terepen, megállás jelképes fal (jelzőkordon) előtt, hátrálás visszafelé azonos útvonalon (bekötött szemmel).		<i>Testnevelés és sport:</i> motoros készség fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális nyelv és technikák.
<i>Rögtönzés és együttműködés:</i> – Kézmozgás, kezek találkozása. – A karmester, a forgalomirányító rendőr, a vívó, a masször stb.; bemutatózó, „csapj bele” kézfogás, szkanderezés, hegymászók kapaszkodnak egymás kezébe, gratuláció/díj átvétele.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegtanulás.
<i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i> – Magyar bábjáték története, Vitéz László.		

<ul style="list-style-type: none"> – Állat- és bohócsmink festése, farsangi álarc, barokk álarc készítése. 	
<p><i>Történetek feldolgozása:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Meserögtönzés: adott három kellékből. – Három szó kötelező felhasználásával mese alkotása. – Mesehősök találkozása (közös meseszöveg). 	
<p><i>Megismerő- és befogadóképesség:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Szólások, közmondások gyűjtése küzdelemmel, biztatással kapcsolatban. – Kulturált indulatszavak. 	
Kulcsfogalmak	Megosztott figyelem, térérzékelés, smink, álarc, szólás, közmondás, dialógus, monológ.

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Befogadás, értelmezés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Több közös élménnyel, kulturális és művészeti ismerettel rendelkeznek a gyerekek. Szabálytudatuk kialakult.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyerekek fantáziája és kreativitása kiteljesedik a közös játékok során, melyek ezáltal is erősítik közösségtudatukat, egymásrautaltságukat, toleranciaszintjüket. Részt vesznek a készségfejlesztő gyakorlatokban, a közös dramatizálás játékaiban, az elemző beszélgetésekben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Csoportos játék és megjelenítés:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Összetett próbák. Érzékelés egyszerre két kézzel, egyidejű hallás-érzés-próba. – Térérzékelés. Tér-méret becslés teremben, távolságbecslés kútba (alkalom szerint völgybe) dobott kő visszhangjából. – Terület- és űrmértékek érzékelése. 		<p><i>Testnevelés és sport:</i> motoros készség fejlesztése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés.</p>
<p><i>Rögtönzés és együttműködés:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Helyzetváltozás. Leülés, felállás, elindulás, esés indító motívumai, változatai, üzenete. 		
<p><i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rögtönzési segédeszközök. – Rögtönzés hangkulisszára (effektek), felvett szövegre, jelmez-kellék „köré” épített történettel, relaxációs zenére. 		
<p><i>Történetek feldolgozása:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Helyzetgyakorlatok: társaságba érkezik; belopakodik; ismerjük; ki ez; már csak ez hiányzott; tartunk tőle. – Én érkezem – kik ezek, miről fecsegnek éppen, csak nem rólam?, Minek örülnek, miért szomorkodnak, jaj, csupa lány/fiú, elkéstem. 		

<p><i>Megismerő- és befogadóképesség:</i></p> <p>– Szókincsgyarapítás, beszédművelés: archaikus magyar fogalomnevek, cselekvés- és mesterségyszavak gyűjtése. Régi mértékegységek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Összetett próba, térérzékelés, helyváltoztatás, rögtönzési segédeszköz, szókincs, beszédművelés.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulók szívesen vegyenek részt az órákon, kapcsolódjanak be a közös gyakorlatokba, játékokba. Legyenek kezdeményezők a rögtönzéses programokban. A tanév során érintett témakörökben, harmadik évfolyamon különösen a Báb és Néprajz témában, negyedik évfolyamon a Néprajz és Beszédművelés témában vállaljanak alkotó feladatot. A tanultakat hasznosítsák más művészeti jellegű tanulmányaikban.</p>
--	---